

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

א. אינו חייב עד שישלח בו יד ... אין לי אלא הוא אמר לעבדו ולשלוחו מנין תלמוד לומר על כל דבר פשע.....2

ב. הטה את החבית כו' ... אבל החמיצה משלם את כולה ... לא נטל ממש אלא כיון שהגביחה ליטול אף על פי שלא נטל ... בעי רב אשי הגביה ארנקי ליטול הימנה דינר ... תיקן

3

הדרן עלך המפקיה.....5

פרק רביעי הזהב.....5

פתיחה.....5

א. הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב ... מעות הרעות קונות את היפות ... והמטבע אינו קונה את אסימון מטלטלין קונין את המטבע מטבע אינו קונה את המטלטלין

8

ב. כל המטלטלים קונין זה את זה כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו.....10

ג. נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו.....11

ד. פרומה שאמרו אחד משמונה באיסר האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה ..12

ה. איסר אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף ... דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן.....13

ו. סלעין דינרי זהב ובית הלל מתירין.....14

ז. וטבעא אפירא לא מחללינן.....14

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף מד.

א. אינו חייב עד שישלח בו יד ... אין לי אלא הוא אמר לעברו ולשלוחו מניין תלמוד לומר על כל דבר פשע

כבר התבאר במסכת קידושין דף מב: שהחושב לשלוח יד בפקדון, אפילו אם אמר¹ בפני עדים שרוצה לשלוח יד בפקדון של פלוני שהוא בידו, אינו חייב².

אבל האומר לשלוחו לשלוח יד בפקדון שאצלו והלך השליח ועשה מאמרו, אף על פי שבכל התורה אין שליח לדבר עבירה³, ריבתה תורה בשליחות יד⁴ שאפילו אמר⁵ השומר לשליח, לשלוח יד בפקדון בין אם אמר לשליח

¹ קמ"ל בזה, דאע"ג דכתיב (שמות כ"ב ח') על כל דבר פשע, לא תימא שנתחייב בדיבורו, שהרי כתיב (שם שם י') אם לא שלח ידו במלאכת רעהו, עד שישלח בה יד, ומאי דכתיב על כל דבר פשע, דרשו מיניה בנמי (ב"מ מ"ד ע"א) דאם אמר לשליח לשלוח יד בפקדון ועשה מאמרו בו דחייב המשלח. סמ"ע שם י
² צ"ע שהרי כבר נפסק שכל זמן שאינו עושה מעשה קנין אינו נקרא שולח יד, וכ"ש באמירה בעלמא, ולדברי רעק"א אפשר דקמ"ל אפילו עומד בחצרו ואומר. ובחזו"א (ח"מ ליקוטים סימן כ לדף מג ע"ב) מצדד לומר שבעומד בחצרו קונה בדיבור, ופלוגתא דב"ש וב"ה איירי בחצר שאינו שלו, ומ"מ דחה פירוש זה דאפשר דבעינן דוקא משיכה, ועי' קצה"ח (סימן קפט סק"א) שרצה להוכיח מכאן שמקום שהפקדון מונח חצר של מפקיד הוא, ודחה דאפשר שבשליחות יד בעינן מעשה, כתב במחנה אפרים (הלכות גזילה סימן ז) שאם הגביה הפקדון לנוטלו מפני שחשב שהוא שלו, אינו נעשה גזלן משעת הגביה, שהרי אינו מתכוין לקנות. ובשו"ת תשב"ץ (ח"ד טור ב סימן נד) משמע שאם הגביה ע"ד למכרו, אף על פי שחשב שיש לו רשות לכך, נעשה שולח יד. כתב בחידושי רעק"א, וכ"כ בדברי חיים (דיני שומרים סימן י), דמה שאמרו שהמגביה חבית כדי ליטול רביעית מתחייב על כולה, היינו דוקא כשמתכוין ליטול וליהנות בו, אבל אם נתכוין לשפוך ולהזיק, אינו מתחייב על המותר.

³ שו"ע ונו"כ שם רצב ה

⁴ משמע מדברי הקצה"ח (סוף סק"א) שלא נתרבה דין שליחות לדבר עבירה אלא באופן שהחייב הוא מדין שליחות יד המיוחד בשומרים, והיינו במה שמתחייב במקצת על כולו, או ע"ד לשלם, אבל כשהחייב מדין גזלן הדרין לבטל דאין שליח לדבר עבירה שחייב השליח ולא המשלח, וכן משמע בחידושי הפלא"ה, ועי' קצה"ח (סימן רצא סק"ב)

⁵ נראה דאע"פ שדין שליחות בשליחות יד נתרבה מעל כל דבר פשע, מ"מ לא בעינן דיבור ממש (עי' לעיל בעיקר שליחות יד אם צריך דיבור), אלא בכל אופן שמועיל שליחות בעלמא, שמאחר שנתבטל דין שלדב"ע חזר לדין שליחות דעלמא, ובפרט לדעת הפוסקים שבשליחות יד, חייב אף בהני דלאו בני שליחות. פתחי חושן חלק ג פרק ה הערה לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ליטול החפץ לעצמו, או עבור המשלח⁶, מתחייב השומר כאילו הוא עצמו שלח בו יד, ויש אומרים⁷ שגם השליח חייב.

ב. הטה את החבית כו' ... אבל החמיצה משלם את כולה ...

לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגביהה ליטול אף על פי

שלא נטל ... בעי רב אשי הגביה ארנקי ליטול הימנה

דינר ... תיקו

כבר התבאר לעיל דף מג: שהמגביה פקדון לשלוח בו יד הרי זה חייב אף על פי שעדיין לא השתמש בו ולא חסר ממנו כלום, ולכן אם הגביה חבית לשלוח בה יד חייב בדמי כולה אפילו לא רצה אלא מקצתה.

אך אם לא הגביה⁸ את החבית אלא הטהו ונטל ממנה רביעית, אינו חייב מדין שליחות יד אלא על הרביעית שנטל. ודוקא נטל, אבל הטה ע"ד ליטול אינו מתחייב, שהרי אין כאן קנין. ומ"מ אם היתה החבית מלאה יין ולאחר שנטל ממנה הרביעית החמיצה, חייב על כל החבית שתולים אנו שמחמת שחסרה החמיצה⁹, אבל בשאר דברים, אפילו משקין, לא שייך טעם זה¹⁰.

⁶ כן משמע דאין ג"מ מדברי הנה"מ (סק"ה)

⁷ ע"י ש"ך (סק"ד) שהאריך ליישב דברי הסמ"ע (סק"י), ותמצית דבריו, שאם יש לשליח לשלם ודאי שהוא חייב לשלם, אלא שחידשה תורה בשליחות יד שאם אין לשליח לשלם, או שהוא פטור מלשלם, משום שהוא שוגג או שאינו בר חיובא (לדעת הסוברים שבכה"ג פטור), חייב המשלח. ובקצה"ח כתב דלא משכחת בשליחות יד לאו בר חיובא, שכל אדם כשהוא שומר חייב בשליחות יד, ואם כונתו בחש"ו או עכו"ם, הני לאו בני שליחות כלל, ומ"מ העלה בקצה"ח דגם בעכו"ם וקטן חייב המשלח, שהחיוב הוא משום שפשע (וכ"כ בחידושי רעק"א וכתב בשליח לשלוח יד אינו מדין שליחות, וכעין זה כתב בנה"מ (סימן קפב סק"א), אלא שהוקשה להקצה"ח דמ"מ איך אפשר לחייב השליח בדבר שאין חיובו כי אם בשומרים, והשליח אינו שומר, ומצדד לומר שלזה נתכוין במ"ש שליח לאו בר חיובא. ובאבנ"ו (או"ח סימן שכה אות יא) הקשה דע"כ שליחות יד דגלי רחמנא הוא באופן שבשאר אדם אינו גזלן, וא"כ לעולם השליח אינו בר חיובא, ואף על פי שאילו היה שומר היה בר חיובא, סו"ס השתא לאו שומר הוא, ותירץ דבגזילה ע"מ לשלם אח"כ ודאי חשיב גזלן, וחידוש דשליחות יד הוא אפילו לשלם מיד, שבאיניש דעלמא לאו גזלן הוא, ועיין בנה"מ (סק"ה) ובחידושי הפלא"ה שבגליון השו"ע מפרש דברי הסמ"ע, וע"י דברי חיים (דיני שומרים סימן יא).

⁸ שו"ע ונו"כ רצב ב

⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

¹⁰ וכתב המ"ז שאפילו רואים שנתקלקלו שאר הפירות ויש סברא לומר שמה שנטל מהם גרם, כיון שאין דרכן להתקלקל פטור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בזה שנתבאר שהמגביה פקדון על דעת ליטול מקצתו חייב כולו אף על פי שלא נטל עדיין, יש אומרים¹¹ שלא נאמר אלא בחבית של יין, שיש לומר שמכיון שנתכוין לקנות הרביעית והשאירו בחבית, הרי שאר היין שבחבית משמש בסיס לרביעית שלא יחמיץ¹², ונוח לו שכל החבית תשאר אצלו עד שיטול הרביעית, ולכן חייב בכולה, אבל בשאר דברים¹³, כגון כיס מלא מעות, הרי זה ספק¹⁴ אם נתחייב במה שלא נתכוין לגזול

ויש אומרים¹⁵ שדוקא בכיס מלא מעות שהם גופים מחולקים, הרי זה ספק אם חייב בכולו, אבל בדבר שהוא גוף אחד ממש, אף על פי שלא שייך

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ב

¹² שחבית מלאה יין משתמרת מחימוץ יותר מחבית חסרה, ולפי זה יש לעיין אם החבית לא היתה מתחלה מלאה, שלכאורה לא שייך סברא זו, וכן יש להסתפק באופן זה גם בנטל רביעית והחמיצה דלעיל (עי' חידושי רעק"א או"ח סוף סימן שמו בשם גן המלך, וצריך עיון).

¹³ בלשון הרמב"ם, והוא לשון השו"ע, יש להסתפק בחבית שמן מה דינה, שברישא נקט יין, ומשמע דוקא יין שיש בו סברא דבסיס, אבל בשמן ושאר משקין דלא שייך סברא דבסיס הוי בכלל הספק, ואילו בסיפא בדין הספק נקט כיס וכיוצא בו מדברים שאינם גוף אחד, ומשמע שבגוף אחד אף בלא סברא דבסיס חייב בכל. ומלשון הגר"א (סק"ט) שכתב, אבל בתוס' וכו', משמע שבאמת לדעת הרמב"ם שמן דומה ליין, אבל בנה"מ (סק"ד) כתב בדעת הרמב"ם לפי פירוש המ"מ שחבית שמן דומה לכיס דינרין, וצ"ע לדבריו למה נקט בסיפא דברים שאינם גוף אחד, הרי חבית שמן גוף אחד היא. ומדברי הסמ"ע (סק"ט) שפירש דמ"ש השו"ע (בסעיף ג) אבל שאר פירות היינו מי פירות, ואפ"ה כתב ולא הגביה, משמע שאם הגביה חייב בכל, מיהו אפשר לדחות, שאם לא הגביה פשיטא שאינו חייב, ואם הגביה ה"ז בכלל הספק. ומדברי הסמ"ע (סק"ח) שנקט דבש אגב יין, משמע שסובר בדעת הרמב"ם כמ"ש הגר"א, ולפי"ז א"צ לתקן דבריו, אבל הנה"מ לשיטתו דשמן דומה לכיס כתב, שבלא דקדוק כתב כן הסמ"ע. פתחי חושן חלק ג פרק ה הערה יח

¹⁴ כדעת הרמב"ם שמפרש דהאיבעיא בארנקי אתיא גם אליבא דהלכתא דשליחות יד א"צ חסרון, אבל דעת הראב"ד דלא איבעיא בנמרא אלא למ"ד שליחות יד צריכה חסרון, והוצרכנו בחבית לסברא דבסיס, ולכן מיבעיא בארנקי מאי, אבל להלכה דקיי"ל שליחות יד א"צ חסרון, א"צ בחבית לסברא דבסיס, וממילא אין מקום לאיבעיא דארנקי, וכל שנתכוין ליטול מקצת מתחייב על הכל.

¹⁵ בנה"מ (סק"ד) מפרש שגם לדעת הרמב"ם לאו משום סברא דבסיס מיבעיא בארנקי, אלא שיש סברא לחלק בין גופים מחולקים בכלי אחד ויכול לחלקם, כגון ארנקי מלא מעות, שבזה יש לומר שכל שנתכוין ליטול דינר אחד אינו מתחייב על הכל, דדמיא להפקיד אצלו מאה צאן ונתכוין ליטול אחד מהם, דודאי שאין שום סברא לחייבו על הכל, או דילמא כיון שהמפקיד נתנם לו בכיס אחד יש לו קפידא שלא לחלקם, משום שהרבה דינרים בכיס אחד משתמרים יותר, וה"ז כגוף אחד, אבל בחבית שמן, וכן חבית יין למ"ד א"צ חסרון, כיון שהוא גוף אחד ממש, אף בלא סברא דבסיס פשיטא דחייב בכולו. וכעין זה כתב במתניא (הלכות גזילה סימן כב), אלא שמצדד לומר שלא מיבעיא בנמרא אלא בארנקי מלא דינרים שהם חפצים קטנים ושייך בהו סברא דמינטר, אבל בחפצים גדולים ואינם גוף אחד, אפשר דפשיטא דאינו חייב בכולו. ונראה מדבריו שאינו מחלק כסברת הנה"מ בארנקי משום שהם בכיס ביחד, אלא אפילו בלא ארנקי, כל שהם חפצים קטנים מחולקים ה"ז בכלל הספק.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

סברא דבסיס, כגון חבית שמן או שאר משקין, ונתכוין לגזול מקצת, חייב בכולו.

אולם בהגביה חפץ להשתמש בו תשמיש המחסרו, כגון בבהמה, לכו"ע חייב בכולו, אף על פי שעדיין לא השתמש, שהרי עשה מעשה קנין בכל החפץ¹⁶.

הדרן עלך המפקיד

פרק רביעי הזהב

פתיחה

נאמר (רות ד פסוק ז) וזאת לפנים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּנָה לְקַיֵּם כָּל דְּבַר שְׁלֹף אִישׁ נֶעְלָו וְנָתַן לְרַעְהוּ וּפִירְשׁוּ שׁוּהוּ קִנְיָן סוּדָר¹⁷, שהקונה יתן כלי למקנה יהיה הכלי מה שהוא, ויקנה לו המקנה החפץ או הקרקע שקונה הקונה ממנו חליפי הכלי שהוא נותן לו, והוא הנקרא חליפין, ופירוש הפסוק כן הוא, שְׁלֹף אִישׁ נֶעְלָו, פירוש בועז שלף נעלו וְנָתַן לְרַעְהוּ הוא הגואל, והגואל הקנה לו לבועז זכותו שהיה לו בשדותיו של מחלון חליפי הכלי שלו, וזהו דין קנין החליפין שנוהג בינינו.

ומדפרט הכתוב נעל, דקדקו חז"ל שצריך שיהא הקנין בדבר שהוא דומיא דנעל כמו שיבואר להלן דף מז. בעזה"ת דהיינו שיהא דבר הנקרא כלי, ואם הוא כלי אפילו אין בו שוה פרוטה סגי. מכאן אמרו חז"ל כל המטלטלין קונין זה את זה בדרך חליפין.

ושני צורות קנין נאמרו בזה:

קנין סודר

¹⁶ בזה לכו"ע אין צריכים לסברת בסיס, וכמ"ש בנה"מ.

¹⁷ לשון הלבוש קצה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כיצד הוא קנין סודר¹⁸, כבר התבאר במסכת נדרים דף מח: שהקונה או הזוכה¹⁹ נותן סודר או כל חפץ למוכר או לנותן או למתחייב, שיזכה בסודר, ותמורת זאת מקנה לו הקרקע או המטלטלין או מתחייב מה שהסכימו ביניהם²⁰, למרות שאין הקבלה בין ערך הסודר לחפץ הנמכר, וכשקונה המקנה הסודר²¹ נקנה הקרקע או המטלטלים לזוכה בכל מקום שהוא.

וקנין סודר נקרא גם חליפין²², כשם המושאל, שאינו אלא קונה ע"מ להקנות, ואינו מקפיד בשווי הסודר שקונה בו.

כל דבר שיש עליו שם כלי²³ קונים בו אף על פי שאין בו שוה פרוטה, ובלבד שיהא מדבר חשוב²⁴, וכן קונים בבגד²⁵, ואפילו בחתיכת בגד שיש בו ג' על ג' אצבעות²⁶.

¹⁸ שו"ע חו"מ קצה א

¹⁹ דקיי"ל בכליו של קונה, וכן כשמתחייב צריך להיות הסודר משל הזוכה שנותן למתחייב, וכתב הסמ"ע סימן ה סק"ז בשם קוב"ץ ישן שאין קנין בק"ס בלילה אלא לאור הנר כדי שיכירו העדים מי הקונה ומי המקנה, ומשמע שבלא עדים א"צ להקפיד. פתחי חושן חלק ח פרק ז הערה ד

²⁰ בשו"ע כתב שיאמר לו הקונה שיקנה הסודר תמורת מה שמקנה לו (ולכן נקרא קנין חליפין), אבל הרמ"א כתב שאין נוהגים שיאמר לו, שמסתמא אדעתא דהכי נותן לו. ופשוט דאירי שדיברו לפני כן מה רוצה להקנות ובמה רוצה להתחייב, ועיי' הידושי הרי"ם מ"ש בזה.

²¹ ומסברא נראה דלא בעינן שימסור למקנה הסודר מיד ליד, אלא שהמקנה משך או הגביה הסודר שהיה מונח ע"ג קרקע, כל שעושה במצות בעל הסודר קונה, דומיא דמשיכה או הגבהה בקנינים, ויש לעיין אם גם בקנין סודר שייך קנין סודר, דהיינו שהמקנה לא ימשוך את הסודר, אלא אחר יקנה לו הסודר בקנין סודר, אם חשיב קנין סודר, ואפשר שאינו מועיל ככה"ג אלא בתורת חליפין בשוים שקונה ע"י החליפין בקנין גמור, אבל כשאינו רוצה לקנות בקנין גמור אלא בקני ע"מ להקנות אינו מועיל, שוב ראיתי בחידושי הרי"ם חו"מ סימן קצה סק"א שדן אם מועיל בק"ס בטול מע"ג קרקע, דאפשר דבעינן נתינה מיד ליד, ושם בסק"ה נראה דפשיטא ליה דבשאר קנינים סגני, ואפילו באגב, אבל בק"ס לא מהני. פתחי חושן שם הע"ו

²² שו"ע ונו"כ שם רג א

²³ שו"ע ונו"כ קצה ב

²⁴ רמ"א שם, לאפוקי כלי העשווי מנללי בקר, ובש"מ משמע דלרש"י הטעם שאין קונים בצפיעי בקר הוא משום דמאוס, ותמה דצפיעי בקר אינו מאוס כולי האי, וע"כ פירש דהיינו עביט של מי רגלים, ובשם הר"י יונתן פירש דהחסרון בצפיעי בקר הוא משום שאי אפשר להשתמש בו בחמין אלא בצונן, עיין שם, ולפי"ז יש לעיין בכלי פלסטי או נייר חד פעמי, שנראה לפירוש הר"י שאין קונים בו, וכן יש להסתפק בכלי שאינו חשוב מפני שעומדים לזרקו באשפה, כגון קופסה ריקה של שימורים וכיוצא בזה, דאפשר דאין קונים בו, וכן בקבוק ריק מפלסטיק שאין לו חשיבות, וראיתי בשם אגרות משה שאין מקדשין בכוס חד פעמי, ונראה מדבריו שם דהיינו משום חשיבות כוס של ברכה, אבל לא משום שאינו חשוב כלי, ובמשפ"ש כתב בשם שו"ת בית אפרים חו"מ סימן כ דנייר לא חשיב כלי, עיין שם. פתחי חושן חלק ח פרק ז הערה יא

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ד הו נעל האמור בפסוק ושלף איש נעלו, ובזוה"ק ריש פרשת חוקת משמע דנעל ממש דוקא, ²⁶ שבשיעור זה חשוב כבגד לענין טומאה, ונראה שאם הוא בגד שלם, אף על פי שאין בו גע"ג אצבעות חשוב כלי, ועיי' פת"ש סק"ג לענין שאר בגדים שלא מצמר ופשתים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כל דבר שאין עליו שם כלי²⁷ אין קונים בו, ולכן אין קונים בפירות²⁸, ויש אומרים²⁹ שבהמה ושאר בעל חי מיקרי כלי וקונים בה.

אין קונים³⁰ במטבע³¹, אבל מטבע שנפסלה³² דינה ככלי וקונים בה³³.

קנין חליפין

כל זה בקנין סודר שנקרא גם חליפין, כשם המושאל, שאינו אלא קונה ע"מ להקנות, ואינו מקפיד בשווי הסודר שקונה בו, ויש קנין חליפין³⁴ שהוא חליפין ממש כמו שהתבאר במסכת קידושין דף ח. שמחליף עם חבירו דבר בדבר בשוויים³⁵. והקנין הוא ע"י שמושך (או עושה קנין אחר) האחד בחפץ של חבירו, נקנה החפץ שלו לחבירו בלי שום קנין נוסף, בכל מקום שהוא.

כל דבר נקנה³⁶ וקונה בחליפין בשוויים, בין קרקע ובין מטלטלין, חוץ ממטבע שאינו קונה ואינו נקנה בתורת חליפין, שאינו מקח אלא דמים³⁷, ולכן המושך המטבע אינו אלא כמי שנתן דמי המקח, ודינו כקנין כסף, אבל לא בתורת קנין חליפין.

²⁷ בסמ"ע סק"ח כתב בשם הגהמ"ר דכל דבר הנעשה בידי אדם הוא בכלל כלי, והנעשה בידי שמים הוא בכלל פירא, וכתב הש"ך שזה אינו אלא לדעת רש"י, אבל לפי מ"ש הרמ"א להלן דבהמה בכלל כלי, ליתא לכלל זה.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

²⁹ רמ"א שם, והוא מדברי הטור בשם ר"י, ועי' בב"י שם שנחלקו הראשונים בזה, וטעם הר"י משום דבהמה נמי ראוי למלאכה או לחלב או לגידה, ולא מיעטו אלא פירות שאינם עומדים אלא לאכילה ומרקיבין והולכין. ולכאורה נראה דעצים ואבנים ועפר לכו"ע אין להם דין כלי, וצ"ע.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם

³¹ וכתב הסמ"ע דאע"ג דיכול לשקול כנגדה, או לתלות בצואר בתו, מ"מ אינה עומדת לכך, ועיקרו להוצאה ע"י הצורה, והצורה עשויה להתבטל

³² רמ"א שם ועי' בכנה"ג שתמה למה לא חש לשיטת רש"י שאין קונים במטבע אפילו נפסלה, ועי' פעמו"ז שלכאורה מדברי המחבר בסימן רג סעיף ח שפסק שמטבע שנפסלה דינה כפירות, משמע דלא ס"ל כהרמ"א.

³³ כתב הסמ"ע שלכן נהגו לכתוב בשטרות וקניינא מיניה במנא דכשר למיקנא ביה (במדל"ב), במנה לאפוקי מטלטלין (נראה דצ"ל פירות), דכשר לאפוקי איסור הנאה, או לאפוקי כלי גללים, למיקנא היינו בכליו של קונה, ביה לאפוקי מטבע, וסיים הסמ"ע בשם התרוה"ד סימן מז שאם לא כתוב כן אין מוציאין בשטר זה, ובפת"ש הביא בשם הב"י בבד"ה שחולק על התרה"ד, דמסתמא אמרינן שקנה במנא דכשר למקני ביה, ומה שנהגים לכתוב כן בשטרות, אינו אלא לרוחא דמילתא, וגם הט"ז בסימן מב חולק, והחכ"צ בהגהותיו שם כתב שגם התרה"ד מודה לזה, אלא דאיירי שם בענין שאינו מועיל קנין סודר, והביא הפת"ש שגם התומים והנה"מ שם הסכימו עם הט"ז. עיין שם

³⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ רג א

³⁵ להבדיל מקנין סודר שנקרא גם חליפין, כשם המושאל, שאינו אלא קונה ע"מ להקנות, ואינו מקפיד בשווי הסודר שקונה בו.

³⁶ שו"ע שם א, ג, י.

³⁷ שקנין בתורת חליפין הוא מדין מקח והוא דבר המסוים, שמיחד זה חליפי זה, ולכן כשמשך האחד בשל חבירו קונה חבירו בשלו, אבל מטבע אינו מקח אלא דמים, ולכן המושך המטבע אינו אלא כמי שנתן דמי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ונחלקו הפוסקים אם קונים בפירות בתורת חליפין בשוויים³⁸. אולם זה רק שאין קונים בהם, שאם משך האחד הפירות אין השני קונה החליפין, אבל לכו"ע פירות נקנין בחליפין³⁹.

א. הוזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב ... מעות הרעות קונות את היפות ... והמטבע אינו קונה את אסימוז מטלטלין קונין את המטבע מטבע אינו קונה את המטלטלין

כבר נתבאר לעיל שהמטבע⁴⁰ אינה קונה ואינה נקנה בתורת חליפין, ולכן מטבעות של כסף או של זהב או של נחשת דינם כדמים כנגד שאר המטלטלין, שאינו קונה אלא למי שפרע⁴¹. והנותן מטבעות תמורת מטלטלים, אף על פי שמשך האחד המטבעות לא קנה השני המטלטלין.

המקח, ודינו כקנין כסף, אבל לא בתורת קנין חליפין. וכן אינו נקנה בחליפין, שהמושך בהפץ נתחייב אמנם חבירו בדמי המקח, אבל אין הקנין חל על המטבע שיהא חייב לתת לו אותן דמים, ואפילו ייחד לו מעות מסוימים בחליפי המקח, אינם נקנים למוכר אלא מתורת התחייבות, בקצה"ח תמה דקרקע אינו כלי ואמאי מהני חליפין בקרקע, והביא בשם הש"מ דלא מהני אלא בחליפי שוה בשוה דמהני אף בפירות, ולדעת הפוסקים דפירי לא עבדי חליפין אפילו שוה בשוה, ע"כ צ"ל דקרקע מיקרי כלי, וכתב בערוה"ש שמדברי הפוסקים נראה דאף באינו שוה בשוה מהני בקרקע, פתחי חושן חלק ח פרק ז הערה לה.

³⁸ ברמ"א שם סוף סעיף א הביא ב' דיעות בזה, כמבואר בב"י שנחלקו הראשונים בזה, שדיעה ראשונה ס"ל שלא מיעטו פירות מדין קנין חליפין אלא בתורת קנין סודר דבעינן כלי דוקא (וגם בעל חי הוא כלי), אבל בתורת חליפין שוה בשוה לא בעינן כלי. והוא שיטת ר"ת בתוס' ב"מ דף מו: ודף מז, ולשיטתו מ"ש המחליף פרה בחמור היינו בשר פרה דהוי פירי, אבל פרה וחמור חיים הוי כלי, ודיעה שניה ס"ל שגם בתורת חליפין בשוויים נתמעטו פירות, והכריע הגר"א כדיעה ראשונה, ועיי' מחנ"א ה' קנין חליפין סימן ב.

³⁹ ומ"מ כתב בחידושי רעק"א בסיומן קצה סעיף ב שאם מכר לו פירות תמורת כלי מסוים, כיון שמשך זה הפירות נתחייב לתת לו הכלי בתורת חיוב, אבל לא נקנה לו הכלי, וכ"כ במחנ"א דיני דשלב"ל סימן ג, והוסיף שאפילו לא היה חפץ התמורה ברשותו של לוקח, הרי יכול להתחייב בדשלב"ל, ובמשפט שלום סימן רט הביא דברי המחנ"א והביא גם בשם תמים דעים להראב"ד שפסק שאפילו בקנין סודר קונה גם דשלב"ל, דהוי כנשתעבד חליפי הסודר, אבל מדברי התוס' ביבמות (דף צג) גבי שדה זו לכשאקנה קנויה לך משמע שדשלב"ל אינו נקנה בק"ס, ובתשב"ץ משמע דגם חליפין שוה בשוה אינו קונה דשלב"ל, וסיים שקשה להוציא ממון עפ"י סברת המחנ"א.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ רג ג

⁴¹ ואף על פי שנתן המעות בתורת חליפין, לא גרע מסתם מעות, ונראה דעכ"פ דין מי שפרע יש כאן. פתח חושן שם הערה מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וכן המקנה⁴² מעות בתורת חליפין תמורת מטלטלין, אפילו מייחד מעות מסוימים ומשך האחד המטלטלין, אין המעות נקנים לשני בתורת חליפין, וממילא לא קנה זה המטלטלין שמשך⁴³.

כשם שאין⁴⁴ מטבע קונה ומקנה בחליפין לגבי מטלטלין, כך אין תורת חליפין למטבע במטבע, אלא שבזמן הגמרא היו ג' מיני מטבעות שאינם שווים בהריפותם, שהכסף היה יותר חריף לצאת בהוצאה מן הנחושת, כלומר שמתקבל בכל מקום יותר מהנחושת בתור ממטבע, והנחושת יותר חריף מן הזהב, וכל שהוא יותר חריף מחבירו נחשב החריף כמטבע והאינו חריף כמטלטלין, ולכן אם משך האחד זהב, ע"ד שישלם כסף, ה"ז כמשך מטלטלין לשלם במטבע, וקנה את הזהב וזה נתחייב לשלם הכסף, אבל המושך הכסף ה"ז כמושך מעות, ואינו קונה אלא למי שפרע, ונחלקו הפוסקים בדין נחשת לגבי זהב שיש אומרים שדין הנחשת כמטבע והזהב כמטלטלין, כיון שהנחשת חריף יותר, ויש אומרים להיפך כיון שהזהב חשוב יותר.

⁴² רמ"א שם ג.

⁴³ ובטור כתב הטעם דכיון שיחד המעות ואם אבדו או נגנבו אין בעל המעות חייב באחריותו, לא סמכא דעתיה דבעל המקח עד שיגיעו מעות לידו, והקשה בפרישה הרי בגמרא אמרו טעם אחר להא דאין מטבע נקנה בחליפין, משום דדעתיה אצורתא דעבידא דבטלה, ותירין דהטור לא בא לתת טעם חדש, אלא בא לומר שכשמיחד מעות בתורת חליפין, הרי מיד כשמשך זה המטלטלין נפטר בעל המעות מאחריותו, ואף אם אבדו אינו חייב לתת מעות אחרים, וזה כונת הטור דכיון דצורתא עבידא דבטלה ושכיח דבטלה, ואין בעל המעות מתחייב לתת מעות אחרים לא סמכא דעתיה עד שיגיעו מעות לידו, אבל במחליף חפץ תמורת חפץ, אף על פי שאם נגנב או אבד אינו חייב לתת חפץ אחר, דגניבה ואבידה לא שכיח, ומשום חשש זה אינו מקפיד שלא להקנות עד שיגיע החליפין לידו, אבל כשמושך בתורת דמים, הרי גם אם תבטל הצורה יתחייב לתת לו מעות אחרים, שפיר קונה במשיכה וזה נתחייב בדמיו. וכן כתב בסמ"ע סק"ו. והב"ח לא ניהא ליה בסברת הדרישה דביטול צורה מילתא דשכיחא, וכתב טעם אחר, דחליפי חפץ בחפץ ריבתה תורה על התמורה לקיים כל דבר, אבל מטבע שאינו נקנה בחליפין לא קנה גם המטלטלין. וכתב הט"ז שיש קנין בתורת מכירה שהתמורה היא חיוב על האדם, ויש קנין בתורת חליפין שהחיוב הוא על החפץ ולא על האדם כלל, ולכן במעות דצורה עבידא דבטלה, לא שייך לחול חיוב על מעות, וכיון שמוכר בתורת חליפין ורוצה להפוך החיוב על המעות, לא סמכא דעתיה ולא קנה, אבל בחפץ לא איכפת ליה שיחול החיוב על החפץ ובקצה"ח סק"ב הוסיף ביאור בדברי הט"ז בדעת הטור שבתורת דמים חל חיוב על גופו, ואף אם אין לו מתחייב ליתן תמורתו, אבל כשמיחד התמורה הרי אינו רוצה להתחייב בגופו, אלא במה שמיחד, וזה אינו חיוב. ובתורת חליפין שיחול על גוף המעות, הרי אמרו שמטבע אינה נקנה בחליפין, עיין שם, ועיין בנה"מ סק"ו דברי משפט ובהזו"א חו"מ ליקומים סימן ט סק"ו,

⁴⁴ שו"ע סימן רג סעיפים ד, ה, ו ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ובזמננו⁴⁵ לא מצינו חילוקים אלו בין סוגי המטבעות, וכולם שוים זה לזה, וגם שטרות כסף דינם כמטבע ואינם קונים ונקנים בחליפין, גם לא זה לעומת זה.

אין דין מטבע⁴⁶ לענין חליפין אלא מטבע היוצא בהוצאה באותה מדינה, אבל אם אינם יוצאים בהוצאה אלא מחליפין אותם למטבע אחרת⁴⁷, וכן מטבע שפסלתו מלכות, הרי הם כשאר מטלטלין לענין קנין חליפין, ויש אומרים⁴⁸ שאפילו מטבע היוצאת בהוצאה אבל אינה יוצאת להדיא דינה כמטלטלין.

לשונות⁴⁹ של זהב ושל כסף ושאר מיני מתכות הרי הם כשאר מטלטלין⁵⁰ לענין חליפין.

ג. כל המטלטלים קונין זה את זה כיצד משך הימנו פירות

ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו

כבר התבאר שכל דבר נקנה וקונה בחליפין בשווים, בין קרקע ובין מטלטלין, חוץ ממטבע שאינו קונה ואינו נקנה בתורת חליפין ונחלקו הפוסקים אם קונים בפירות בתורת חליפין בשווים. ומשיכה והגבהה⁵¹ קונים במטלטלים קנין גמור, ואפילו לא נתן מעות.

משיכה⁵² אינו קונה אלא דבר שאין דרכו להגביה, והגבהה קונה אף דבר שאין דרכו להגביה.

⁴⁵ ועיי' ברית יהודה פרק יח בדין טבעא ופירא לענין רבית. עיי' פת"ש סק"א בשם שו"ת חת"ס, ונראה שבזמננו לכו"ע יש להם דין מטבע ואינו קונה ואינו נקנה בקנין חליפין, וקונה בתורת מכר ככסף. פתחי חושן שם הערה מט

⁴⁶ שו"ע ונו"כ רג ח

⁴⁷ ועיי' ברית יהודה שם שנראה שמטבע של מדינה אחרת דינה כפירא לענין רבית, וה"ה לענין קנין חליפין קונים ונקנים, וכ"כ במשפ"ש סימן רג סעיף ח.

⁴⁸ רמ"א שם, ובביאור הגר"א כתב שט"ס הוא וצ"ל שנקרא מטלטלין לגבי מעות היפות, עיי' שם.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

⁵⁰ ובנה"מ סק"ג כתב שדינם כפירות, ודוקא בחליפין שוה בשוה קונים בהם, אבל לענין קנין סודר דבעינן כלי, הני לאו כלי נינהו, אבל מטבע שנפסל לטלות בצואר בתו, שפיר חשיב כלי אף לגבי קנין סודר, עיי' שם.

⁵¹ שו"ע ונו"כ קצה א

⁵² שו"ע ונו"כ שם א ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ג. נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו

כבר התבאר במסכת גיטין דף ל. שמטלטלין⁵³ נקנין במשיכה או בהגבהה, ובקנין סודר, ובאגב קרקע ובקנין חצר, חוץ ממטבע שאינו נקנה בקנין סודר.

דבר תורה מעות קונות אף במטלטלין, אבל חכמים תיקנו שלא יקנו מטלטלין בכסף, וחזור אפילו לאחר מתן מעות, גזירה שמא לאחר שיתן הלוקח דמי החפץ וקודם שיקחנו הלוקח, יאבד החפץ באונס, כגון ע"י דליקה או ליסטים מזויין, ויתמהמה המוכר ולא יציל, וי"א שאם המטלטלין מונחים במקום שאין לחוש לדליקה קונה בכסף בלבד.

ואף על פי שלא קנה⁵⁴, כל החזור בו בין לוקח בין מוכר, לא עשה מעשה ישראל וחייב לקבל מי שפרע, ואפילו לא נתן אלא מקצת דמים. ואין המוכר יכול לחזור, אפילו בקבלת מי שפרע, אא"כ מחזיר המעות שקיבל.

ולהלן דף מה: יבואר בעזה"ת כיצד מקבל מי שפרע⁵⁵, אוררין אותו בב"ד⁵⁶ ויש אומרים⁵⁷ שאומרים כן ברבים דהיינו בביהכ"ס, ואומרים מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה ואנשי סדום ועמורה וממצרים שטבעו בים, הוא יפרע ממי שאינו עומד בדיבורו, ויש אומרים⁵⁸ שאומרים לו בנוכח הוא יפרע ממך⁵⁹.

⁵³ פתחי חושן חלק ה פרק ב סעיף יח – כא

⁵⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ רד א

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם ד

⁵⁶ לפי דעת השו"ע אין אומרים כן לנוכח, ועי' בסמ"ע שכתב שלכן מזכירין דברים אלה, שבהם נתפרסם השגחת ה' על מעשים רעים ופרע מהם בפומבי, ובערוה"ש כתב שבאו להזכיר לו דאע"פ שבדרך כלל אין נפרעין בעוה"ז, מצינו באלה שנפרעו מהם בעוה"ז, ואפשר שע"כ יקיים דבריו.

⁵⁷ רמ"א רד ד

⁵⁸ רמ"א שם

⁵⁹ ועי' נחלת צבי סימן לד שהאריך לדון אם המקבל מי שפרע נפסל לעדות, ובמשפט שלום ריש סימן רד הביא ג"כ מחלוקת הפוסקים בזה, והביא בשם שו"ת מהר"ם מינץ סימן קא דלגבי חיוב מי שפרע לא מהני תפיסה, גם להסוברים דבחייב לצי"ש מהני תפיסה, ובד"ג כלל עו סימן מה הביא ג"כ דיעות הפוסקים, וכתב בשם שו"ת הר הכרמל חו"מ סימן לו שאף אם נימא שאין לפסלו לעדות, אין ליהדרו לעדות לכתחלה, עיין שם, ועי' ערך ש"י סימן כח סעיף ב, ועי' ש"ך סימן רכב סק"ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף מד:

ד. פרוטה שאמרו אחד משמונה באיסור האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה

כבר התבאר במסכת קידושין דף ב. שהמקדש בכסף⁶⁰, נותן לה בפני שנים פרוטה⁶¹ או שוה פרוטה⁶², הן כסף הן כל דבר. ואומר הרי את מקודשת לי בזה.

ושם דף יב. התבאר ששיעור הכסף שוה פרוטה שמקדשין בו⁶³, הוא משקל חצי שעורה כסף⁶⁴ צרוף⁶⁵. ששוקל ט"ז גרעיני שעורה שהוא רביע דר"הם⁶⁶, וגרם א' של כסף צרוף⁶⁷ הוא ארבעים פרוטות⁶⁸.

⁶⁰ שו"ע ונו"כ שם כז א

⁶¹ ע' סמ"ע סי' פ"ח ס"ב מפקפק לומר דבזמנינו זה דאין יכולים לקנות בפרוטה כ"א מעט מזער מן הדין היה לנו לומר דאין אשה מתקדשת בפרוטה. באר היטב שם ב וח"מ שם כג

⁶² בב"ש שם ב כתבו תו' ריש קידושין דילפינן מעבד עברי דשוה כסף בכסף וכתב בחדושי הרב מוהר"ר יוסף מטראני אם התנה ע"מ שאתן כך זה ונתן שוה כסף בעל כרחא לא הוי נתינה הואיל שנתן שוה כסף ובעל כרחא. ועיי"ש שהאריך לפלפל בדבר וע' בס' המקנה בק"א מ"ש בזה וסיים שם לכך נראה דבכל ענין הוי ספק מקודשת ע"ש ועי' בספר אבני מלואים סק"ד מ"ש בזה. וע' עוד בספר יד המלך פ"ג מהל' אישות הלכה א' מענין זה.

⁶³ הוא שיעור פרוטה שהיתה בימי משה כדאמר בסוגי' דף י"ב ולאפוקי אם הפרוטה שבאותו זמן הוא פחות משיעור זה אף שיוצא בהוצאה לא מהני דבקדושין בעינן כסף ופחות מש"פ דהיתה בימי משה לא מקרי כסף כדאי' בתוס' דף ג' בד"ה ואשה בפחות וכו'. המקנה קוניא

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שם י, שמשקל השקל 320 שעורה. בזמן בית שני הוסיפו עליו ועשו את משקלו 384 שעורה, דהיינו תוספת של 1*5, והוא המטבע הנקרא סלע בתלמוד. "הסלע ארבעה דינרין והדינר שש מעין, ומעה היא הנקראת בימי משה גרה, ומעה היא שני פונדיונין ופונדיון שני איסרין." האיסר – שמונה פרוטות, ומשקל הפרוטה – חצי שעורה כסף.

⁶⁵ ונראה פשוט דלא משכחת דין זה מ"ש הרמב"ם והשו"ע בשיעור הכסף דאם קידש בפחות מזה לא הוי קידושין אלא כשמקדש בכסף פחות משיעור משקל חצי שעורה דאינה מקודשת דאפי' אם הוא ש"פ כיוצא בזה במקום אחר לא מהני משום דאינו פרוטה דמשה אבל אם היא של נחושת או שאר שוה כסף לעולם הוי ספק קדושין דשמא במדי שוה פרוטה דמשה דהיינו שמא דבר זה שקדש בו היא שוה חצי שעורה של כסף במדי כנלענ"ד. המקנה קונטרס אחרון שם.

⁶⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רצד ו

⁶⁷ כיום שנת התשפ"ד גרם כסף נע בין בין 2.68 ועד 3.34 ש נמצא שוה פרוטה הוא לערך 8.35 אג'.

⁶⁸ חזון איש יורה דעה הלכות פדיון בכור – סימן קפב אות יט ד"ה ושמעתי מפי נאמן וז"ל "ושמעתי מפי נאמן ששקל את הגרם ומשקלו כ' שעורות, ונמצא לפ"ז ד"ה גרם הוא לוט קיסר וצ"ו גרם כסף צרוף הוא שיעור ה' לוט ושליש ועולה אלף תתק"ד שעורות ופודין במטבעות בתורת שוה כסף לפי השער של כסף צרוף

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

י"א שבזמן הזה המקדש בשוה פרוטה, הנזכר, אינו אלא קדושי ספק שיש לחשוש מצד יוקר המחיה ויוקר המתכות⁶⁹ שאין שוה פרוטה הנזכר חשוב לקדש בו⁷⁰.

ה. איסור אחד מעשרים וארבעה בדינר של כסף ... דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן

בדינר של זהב ישנם 4800 פרוטות⁷¹, ושיעור חמש סלעים לפדיון הבן הינו 3840 פרוטות, לפיכך הנותן לכהן דינר זהב בפדיון הבן יחזיר לו 960 פרוטות שהם 5 דינרי כסף, ושיעורו של כסף פדיון הבן במשקל⁷² כסף צרוף 96.15 גרם⁷³.

ושמעתי דעכשו גרם כסף שיש בו סיג ט"ז אחוז למאה ניקח בשני מיל והצי ונמצא גר"ם כסף צרוף ג' מילים פחות משהו, ונמצא שיעור פה"ב רפ"ח מילים שאפשר לקנות בזה צ"ו גר"ם כסף מזוקק, ושיעור פרוטה אחד מי"ג ושליש במיל שהרי בג' מילים קונים גר"ם כסף צרוף משקל כ' שעורות שהן ארבעים פרוטות, ואמנם השער עתיד להשתנות וצריך לחקור תמיד על השער⁷⁴ ועיין ה' תרו"מ שנדפס ע"פ מרן ז"ל בסוף קונטרס ה' כלאים ערלה, ועיין תחומין יז, תשנ"ז, 414 – 399 כותר: משקל השקל לפדיון הבן מפרופ' אברהם יהודה גרינפילד

⁶⁹ באבני מילואים שם כא הביא הסמ"ע סי' פ"ח סק"ב[שכתב דצ"ע למעשה בזמן שלנו שהפירות ביוקר אם חשוב שוה פרוטה לקדש בו אשה ע"ש. וכתב לפי מ"ש בסק"א דעיקר כסף דקרא היינו כסף מתכת במשקלו ושיעור חכמים דמשקל הצי שעורה חשוב כסף ושוה כסף סובב הולך על המשקל הצי שעורה שיהי' שוה לקנות בו הצי שעורה כסף ע"ש א"כ תו לא אזלינן בתר יוקר וזול התבואה אלא שיוכל לקנות בו הצי שעורה כסף. וסיים שם ואולי הי' הלכה למשה מסיני כמו כל השיעורין בזית וככותבת דהוא הלכה למשה מסיני

⁷⁰ ח"מ שם כד, ובהמקנה קונטרס אחרון שם מיהא לא נתבאר אם הפרוטה שבאותו הזמן דהיינו מטבע הפחותה שבמטבעות היוצאים באותו זמן היא גדולה מפרוטה של משה לפי שיעור הכסף, וכן הוא בזמנינו אם אשה מתקדשת בש"פ שהי' בימי משה. וכבר נסתפק בזה הסמ"ע בריש סי' פ"ח.

⁷¹ לפי השבון 25*24*8

⁷² להביא כל החשבונות והחישובים לפי השיטות יש מקום לחיבור מיוחד, ויסוד לחשבונות אלו הם עפ"י מ"ש הפוסקים לגבי שיעור ה' סלעים של פדיון הבן כמבואר ביו"ד (סימן שה סעיף א ובנו"כ שם), ובכל סלע ד' דינרים שהם ד' זוז, ועיקר השינויים בחישוב ה' סלעים הם השבון השעורות שהוזכרו בפוסקים שם (ועי' ספר אוצר פדיון הבן פרק יג [להגר"י ווייסברג] שאסף והביא תמצית השיטות בזה מדברי האחרונים), ולמעשה אין אנו יכולים לחשב כיום אלא לפי משקל כסף צרוף כפי שהורונו גדולי האחרונים שבדורינו (או בדור שלפנינו), שביירו לנו השיעור במשקל הגרם הנהוג בזמננו כמעט בכל העולם, ועפ"י העולה שם יוצא ששיעור ה' סלעים הוא עפ"י חישובי הגר"ה נאה 96.15 גרם כסף צרוף לפי מחירו בשוק, ושם הביא בשם החזו"א שאפשר להקל בשיעור ה' סלעים בערך של 57 גרם (ובזה אין אנו צריכים להכנס לחשבון המשקלות והמטבעות שהוזכרו בפוסקים בדורות הקודמים שכתבו השיעורים לפי משקלות ומטבעות שהיו בימיהם). פתחי חושן חלק ט פרק ז הערה ג

⁷³ כיום שנת התשפ"ד גרם כסף צרוף 3.34 ₪ נמצא שצריך לתת לכהן 321 ₪

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ו. סלעין דינרי זהב ובית הלל מתירין

מעוֹת של נחשת שחילל עליהן פירות מעשר שני⁷⁴, אם רצה לצרפם בדינרי זהב וכ"ש בדינרי כסף, במקום בו הם יוצאים כמטבע כדי להקל משאן⁷⁵ להביאם לירושלים מצרפן, ואם צרפן לעצמו אינו מוסיף חומש שאין זה דרך פדייה⁷⁶. וי"א⁷⁷ שצריך להוסיף חומש. ויש מחמירין⁷⁸ גם בנחשת על הזהב שלא לחלל.

י"א שדוקא מעוֹת⁷⁹ של נחשת אבל סלעים של כסף א"א לחלל על הזהב דזהב לגבי כסף נחשב פרי וא"א לחלל מעוֹת על פירות חוץ לירושלים, וי"א⁸⁰ שגם כסף על זהב מותר לחלל שכאן לענין חילול ילפי מקרא דכל המטבעות נקראין מטבע.

ז. וטבעא אפירא לא מחללינן

אין מחללין מעוֹת⁸¹ מעשר על הפירות⁸² ואם חילל יעלו הפירות ויאכלו בירושלים⁸³, ואם אין מקדש ירקבו, וי"א⁸⁴ דכ"ז כשהקדישן בשעת הבית וחרב הבית אבל המחלל בזה"ז מעוֹת על פירות לא חל כלל החילול.

⁷⁴ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ה הלכה יג

⁷⁵ ואף על גב שרבנו כתב בפ"ד ה"ה שאין מחללין מעוֹת על מעוֹת הרי כתב שם בה"ז שבשעת הדחק מותר וכאן שצריך להקל ממשאו הוי בשעת הדחק;

⁷⁶ ואע"ג דלעיל בה"ב כתב שאם פדה הפדיון צריך להוסיף חומש כאן שאינו אלא להקל ממשאו אין זה דרך פדיון וא"צ להוסיף חומש

⁷⁷ עיין דרך אמונה בבה"ל שם

⁷⁸ כדין חליפין שי"א שאינו עושה כמבואר לעיל משו"ע רג ה שתי דעות בזה

⁷⁹ דרך אמונה שם עז ועיי"ש בבה"ל וכן דעת הרא"ש ר"פ הזהב והרשב"א שם לשיטה זו וכ"כ בתוס' הרא"ש ותו' רבנו פרץ ותו' היצוניות בשממ"ק שם

⁸⁰ רמב"ן וריטב"א החדשות וחי' הר"ן ומאירי וכ"כ בריטב"א הישנות ובשממ"ק בשם הראב"ד ויש שפסקו כילדותו דרבי דדהבא טבעא עי' רשב"א בשם בעל העיטור והסכים לו הרשב"א.

⁸¹ רמב"ם שם פרק ד הלכה ו

⁸² דילפי' בירו' ספ"ק דמע"ש מדכתיב ונתת הכסף בכל אשר תאווה וגו' ודרש' בקירוב מקום אתה מחללו על הפירות ואי אתה מחללו בריחוק מקום ועי' רדב"ז לק' פ"ז הט"ו שכו' שאינו אלא מדרבנן ועי' בזה ב' לשונות ברש"י קדושין נ"ה ב' גבי בהמה ובתוס' שם דעתם שהוא מדרבנן וכן בתוס' הר"ש שם.

⁸³ וזה דוקא דרך חילול אבל אם קנה פירות בדמי מעשר יש חילוק בין שונג למזיד כמו שמבואר שם בפ"ז הט"ו

⁸⁴ סמ"ג מ"ע קל"ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

